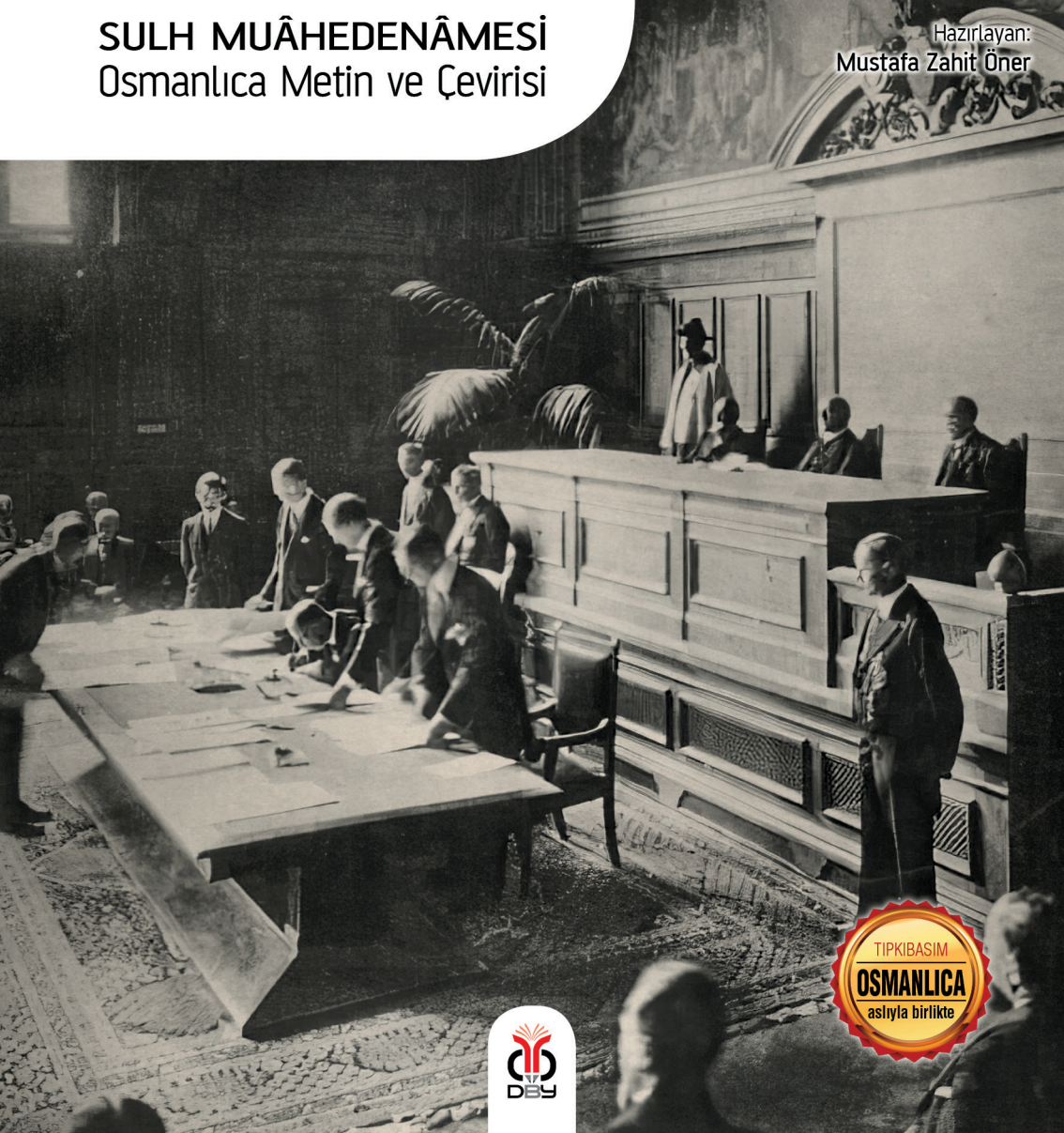

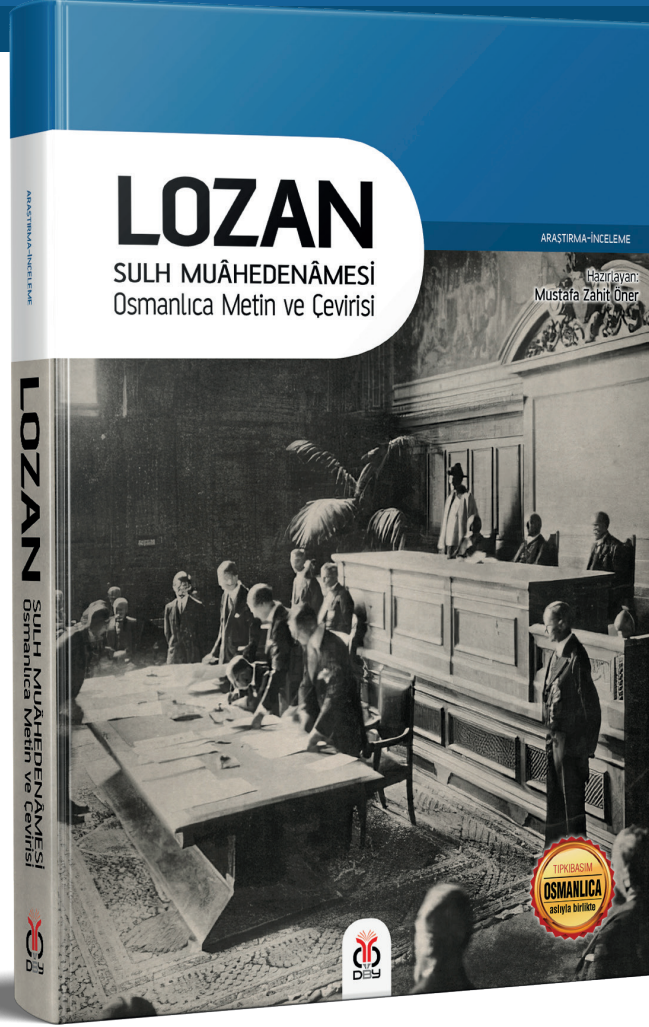
LOZAN

SULH MUÂHEDENÂMESİ
Osmanlıca Metin ve Çevirisi

ARAŞTIRMA-İNCELEME

Hazırlayan:
Mustafa Zahit Öner

السلامة والسلامة والسلامة
صلح معك يا نبي

LOZAN

SULH MUÂHEDENÂMESİ

Osmanlıca Metin ve Çevirisi

ARAŞTIRMA-İNCELEME

Hazırlayan
MUSTAFA ZAHİT ÖNER

© 2020, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™
Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 76

Araştırma-İnceleme: 20

ISBN 978-605-4635-76-4

Sertifika No: 18188

1. Baskı: İstanbul, 2020

Hazırlayan:
Mustafa Zahit Öner

Editör:
Ahmet Zeki İzgöer

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Mizanpaj:
M. Ali Başpehlivan

Kapak Tasarımı:
Emre Güngör

Baskı/Cilt:
Mikyasa Basım Yayın Matbaacılık
(Sertifika No: 35532)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Lozan Sulh Muâhedenâmesi / Osmanlıca Metin ve Çevirisi
/ Hazırlayan: Mustafa Zahit Öner
Editör: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Zeki İzgöer
İstanbul : DBY Yayınları, 2020.
388 s. + 5 ad. Harita; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları; No.76) ___ Dizin var
ISBN 978-605-4635-76-4
1- Tarih 2- Yakın Tarih 3- Antlaşmalar 4- Lozan

İçindekiler

Kısaltmalar	7
Takdim	9
I. Bölüm	
Genel Hatları ile Lozan Sulh Muâhedenâmesi	
Lozan Konferansı	13
a. Lozan Konferansı'na Katılan Devletler ve Delegeler.....	14
b. Konferansın Adı ve Resmi Dili.....	18
c. Konferans'ın I. ve II. Döneminde Kurulan Komisyonlar ve Komiteler.....	18
d. Tutanaklar ve Antlaşma Metinleri.....	20
Lozan'a Giden Heyetimize Vekiller Heyeti Tarafından Verilen Talimatname	21
Lozan Sulh Muâhedenâmesi ve Eklerinin Özet Değerlendirilmesi	25
Antlaşma'nın ve Eklerinin Yürürlüğe Girmesi	37
Devletlerin Onay Tarihleri.....	38
Önemli Tarihler	39
Neşirde Esas Alınan Hususlar	41

II. Bölüm	
Lozan Sulh Muâhedenâmesi	
Mukâvelât ve Senedât-ı Sâire	
Osmanlıca ve Çeviri Metin.....	45
III. Bölüm	
Lozan Sulh Muâhedenâmesi'nin Meclis'te Kabulüne Dair	
Kanun Maddeleri ve Oy Sayıları	
Kanun Maddeleri ve Oy Sayıları.....	341
IV. Bölüm	
Fotoğraf Albümü	
Fotoğraf Albümü.....	347
Lügat	373
Dizin	381

Takdim

Lozan Sulh Muâhedenâmesi imzalandığı 24 Temmuz 1923 tarihinden başlayarak her dönemde tartışılarak günümüze kadar gelmiştir. Bu tartışmaların dün ve bugün olduğu gibi yarınlarda da devam edeceği muhakkaktır.

Bu tartışmalar eşliğinde Lozan Sulh Muâhedenâmesi'nin 97. yıldönümü olan 2020 senesinde araştırmacılara, tarihçilere, tarihseverlere ve kamuoyuna Lozan Barış Antlaşması'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi Hariciye Vekâleti tarafından yaptırılan ilk baskısının Osmanlıca Metin ve Çevirisini hazırlamaktan büyük bir mutluluk duymaktayız.

Bu çalışmanın ilk amacı Lozan Sulh Muâhedenâmesi'nin Türkiye'deki ilk baskısına ulaşmanın zorluğundan dolayı hiçbir ekleme veya çıkarma yapmadan orijinal Osmanlıca metni okuyucuya sunmak istedik.

Sonrasında bu Osmanlıca metne ulaşılsa bile okuma ve anlama zorluğu olacağından dolayı çevrimyazı ile muâhede metni ve eklerini hiçbir sadeleştirme yapmadan karşılıklı sayfalarda vererek okumayı ve anlamayı kolaylaştırmayı amaçladık.

Bir diğer amacımız ise 1923 Türkiye'sinde kullanılan dilimizin zenginliğini gözler önüne sermektir. Bununla birlikte bu çalışmamızın

Osmanlıcaya ilgi duyan ve Osmanlıca metin üzerinde yoğunlaşmak isteyen herkese faydalı olacağı düşüncesindeyiz.

Bunları esas alarak yaptığımız çalışmalar neticesinde eserimiz meydana geldi.

Bu eser 4 bölüm, lügat, dizin ve kitap sonundaki 5 haritadan oluşmaktadır;

I. Bölümde ana hatlarıyla Lozan Sulh Muâhedenâmesi açıklanmaya çalışılmış,

II. Bölümde Osmanlıca metin verilip çevrimyazısı yapılmış,

III. Bölümde Lozan Sulh Muâhedenâmesi'nin meclis tarafından kabul edildiği kanun maddeleri verilerek bu kanunların kabul ve red sayıları ile reddeden milletvekillerinin isimleri belirtilmiş,

IV. Bölümde ise geniş bir fotoğraf albümü hazırlanmıştır.

Antlaşma metninde yer alan ve fakat günümüzde kullanılmayan kelimeleri umumiyetle bulunduğu sayfalarda dipnotlarda göstermeye gayret ettik. Bununla birlikte kitap sonunda kapsamlı bir lügat bölümü ekledik. Ayrıca Lozan Sulh Muâhedenâmesi'nin 1923'te yapılan ilk baskısına ekli 5 haritayı üzerinde önemli yerleri latinize ederek kitap sonuna ekledik.

Tüm bunlara ilaveten metin çevirisini defalarca kontrol etmeye rağmen sehven, gözden kaçmış yanlış okumaların ve yazım hatalarının olması muhtemeldir. Bunun için siz değerli okuyuculardan öncelikle özür diliyoruz. Bununla birlikte bu hususta yapılacak iyi niyetli eleştirileri memnuniyetle değerlendirmeye hazır olduğumuzu belirtmek isteriz.

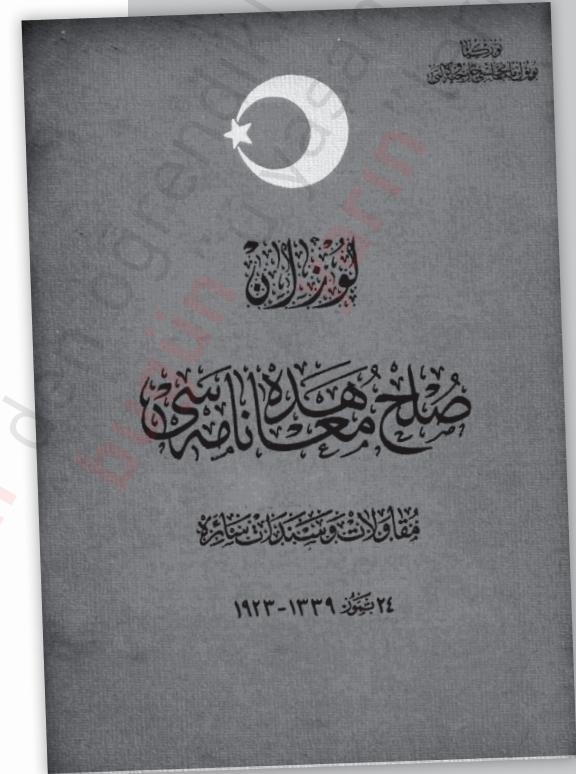
Bu vesileyle eserimi tamamladıktan sonra gözden geçiren, eksik ve hatalarımı düzeltten Ahmet Zeki İzgöer hocama, eserimin yayınlanma sürecinde gösterdikleri ilgi ve alakadan dolayı İrfan Güngörür Bey'in şahsında DBY Yayınları'na da teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Gayret bizden, tevfik yalnız Allah'tandır.

Mustafa Zahit Öner
Eskişehir, Ocak 2020

II. Bölüm

Lozan Sulh Muâhedenâmesi Mukâvelât ve Senedât-ı Sâire OSMANLICA ve ÇEVİRİ METİN

Çeviride esas alınan 1339 (1923) tarihli
Lozan Sulh Muâhedenâmesi'nin kapağı

Türkiye
Büyük Millet Meclisi Hâriciye Vekâleti

LOZAN

SULH MUÂHEDENÂMESİ

MUKÂVELÂT VE SENEDÂT-I SÂİRE

24 TEMMUZ 1339 - 1923

İSTANBUL
Ahmed İhsan ve Şürekâsı
Matbaacılık Osmanlı Şirketi
1339

تُرکیَا
بُیُک مِلّت مَعْلِسِی هَارِیْیِی وَکَالَتِی

لوزان

صُلْح مَعْهَدِ لُوزَانِی

مُقَاوَلَاتِ وَتَبَدُّلَاتِ سِنَائِی

۲۴ تَمُّوز ۱۳۳۹ - ۱۹۲۳

استانبول
مطبعه احمد ائسان و شریکاسی
مطبعه عثمانی
۱۳۳۹

FIHRİST

فهرست

Sıra Numarası		Sahife Numarası
1	Sulh Muâhedenâmesi	3
2	Boğazların Usûlüne Dâir Mukâvelenâme	57
3	Trakya Hudûduna Dâir Mukâvelenâme	71
4	İkâmât ve Salâhiyet-i Adliye Hakkında Mukâvelenâme	79
5	Ticâret Mukâvelenâmesi	89
6	Rum ve Türk Ahâlînin Mübâdelesine Dâir Mukâvelenâme ve Protokol	103
7	Sivil Mevkûfinin İadesiyle Harb Esirlerinin Mübâdelesine Dâir Türk-Yunan İtilâfı	113
8	Afv-ı Umûmiye Dâir Beyânnâme ve Protokol	119
9	Yunanistan'da Bulunan Emlâk-ı İslâmiyeye Mûteallik Beyânnâme	124
10	Mesâil-i Sihhiyeye Mûteallik Beyânnâme	126
11	İdâre-i Adliyeye Dâir Beyânnâme	129
12	Osmanlı İmparatorluğu Tarafından İtâ Edilmiş Olan Bazı İmtiyâzâta Dâir Protokol ve Beyânnâme	133
13	Lozan'da İmzâ Edilen Senedât-ı Düveliyenin Bazı Ahkâmına, Belçika ve Portekiz'in İltihâkına Dâir Protokol ve Mevzû-ı Bahis İltihâka Dâir Düvel-i Mezkûrenin Beyânnâmeleri	141
14	Tahliye Protokolü ve Merbûtu Beyânnâme	147
15	Karağaç Arâzisiyle Bozcaada ve İmroz Adaları'na Dâir Protokol	153
16	Yunanistan'da Ekalliyetlerin Himâyesine Dâir Sevr'de 10 Ağustos Tarihinde Mün'akid Muâhede ile Trakya'ya Âid Olmak Üzere Aynı Tarihte Akdedilen Muâhedeye Mûteallik Protokol	156
17	Srp-Hırvat-İsloven Devleti Tarafından Muâhede-i Sulhiyenin İmzâsına Mûtedâir Protokol	158
18	Sened-i Nihâi	162

Sıra Numarası		Sahife Numarası
۱	صلح معاہدہ نامہ سی	۳
۲	بوغازلرک اسولہ دائر معاہدہ نامہ	۵۷
۳	تراکیا حدودینہ دائر معاہدہ نامہ	۷۱
۴	اقامت و صلاحیت عدلیہ حقنہ معاہدہ نامہ	۷۹
۵	تجارت معاہدہ نامہ سی	۸۹
۶	روم و تورک اہالینک مبادلہ سنہ دائر معاہدہ نامہ و پروتوقول	۱۰۳
۷	سیویل موقوفینک اعادہ سنہ حرب اسیرلرینک مبادلہ سنہ دائر تورک - یونان ائتلافی	۱۱۳
۸	عفو عمومیہ دائر بیاننامہ و پروتوقول	۱۱۹
۹	یونانستاندہ بولغان املاک اسلامیہ بہ متعلق بیاننامہ	۱۲۴
۱۰	مسائل صحیہ بہ متعلق بیاننامہ	۱۲۶
۱۱	ادارہ عدلیہ بہ دائر بیاننامہ	۱۲۹
۱۲	عثمانلی ایمپراطورلوقی طرفندن اعطا ایدیلن اولان بعض امتیازانہ دائر پروتوقول و بیاننامہ	۱۳۳
۱۳	لوزاندہ امضا ایدیلن سندات دولہتک بعض احکامنہ بلجیکا و پورتکیزک التحاقنہ دائر پروتوقول و موضوع بحث التحاقنہ دائر دول مذکورہنک بیاننامہ لری	۱۴۱
۱۴	تخلیہ پروتوقولی و مرہوطی بیاننامہ	۱۴۷
۱۵	قرہ آغاج اراضیسیلہ بوزجہ آطہ و ایمروز آطہلرینہ دائر پروتوقول	۱۵۳
۱۶	یونانستاندہ اقلیتلرک حمایتنہ دائر سہوردہ ۱۰ آغستوس تاریخندہ منعقد معاہدہ ایہہ تراکیاہ طائد اولوق اوزرہ عینی تاریخندہ عقد ایدیلن معاہدہ بہ متعلق پروتوقول	۱۵۶
۱۷	صرب - خروات - اسلووین دولتی طرفندن معاہدہ صلاحیتک امضاسنہ متدائر پروتوقول	۱۵۸
۱۸	سند نہائی	۱۶۲

Sulh Muâhedenâmesi

Bir taraftan,
Britanya İmparatorluğu, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan, Romanya, Sırp-Hırvat-İsloven [Sloven] Devleti,
Ve diğer taraftan,
Türkiye,
1914 senesinden beri Şark'ın sükûnunu ihlâl eden hâl-i harbe kat'î sûrette hâtıme vermek arzû-yı mütekâbiliyle mütehasis¹ olarak,
Ve kendi milletlerinin müşterek refah ve sa'âdeti için elzem olan dostâne ve ticârî münâsebâtı beyinlerinde² te'sîs etmek emelinde bulunarak,
Ve bu münâsebâtın devletlerin istiklâl ve hâkimiyetine hürmet esâsına müstenid olması vücûbunu³ mülâhaza ederek, bu maksadla bir muâhede akdine karar vermişler ve murahhas olarak:
Haşmetlü Büyük Britanya ve İrlanda Kraliyet-i Müttehidesi⁴, Mâverâ-yı Ebhâr⁵
Britanya Arâzîsi Kralı ve Hindistan İmparatoru Hazretleri:
İstanbul'da Fevkalâde Komiser Asâletlü Sir Horace George Montagu Rumbold, Baronet, G.C.M.G. ;
Fransa Cumhuriyeti:
Fransa Sefîri, Cumhuriyetin Şark Fevkalâde Komiseri, Légion d'Honneur nişân-ı millîsinin Grand Officier rütbesini hâiz Ferik General Mösyö Maurice Pellé;

¹ Mütehasis: Duygulu

² Beyn: Ara, arasında

³ Vücûb: Gereklilik

⁴ Müttehid: Birleşik, birleşmiş

⁵ Mâverâ-yı ebhâr: Denizler ötesi

صلح معاهده نامه سی

بر طرفدن ،
بریتانیا ایمپراطورلوقی ، فرانسه ، ایٹالیا ، ژاپونیا ، یونانستان ، رومانیا ، صرب – خروات – سلووون دولتی ،
و دیگر طرفدن ،
تورکیا ،
۱۹۱۴ سنه سندن بری شرق سکوتی اخلال ابدن حال حربہ قطعی صورتده خاتمه ویرمک آرزوی مقابلیه متحس اولهرق ،
و کندی ملتربنک مشترک رفاه و سعادت ایچون ازم اولان دوستانه و تجاری مناسباتی بینلرندہ تأسیس ایتمک املندہ بولهرق ،
و بو مناسباتک دولترک استقلال و حاکمیتنه حرمت اساسنه مستند اولسی و جوبخی ملاحظه ایدهرک ، بو مقصدله بر معاهده عقدینه قرار ویرمشر و مرخص اولهرق :
حشمتلو بویوک بریتانیا و ایرلاندا قرالیت متحده سی ، ماورای ابجار بریتانیا اراخیسی قرالی و هندستان ایمپراطوری حضرتلری :
استانبولده فوق الماده قومیسر اصالتلو سیر هوراس ژورژ موتاکو رومبولد ، بارونه ،
ژ . ث . م . ژ :
فرانسه جمهوریتی :
فرانسه سفیری ، جمهوریتک شرق فوق الماده قومیسری ، لژیون دونور نشان ملیسنک
غراند اوفیسیه رتبه سنی حائز فریق جنرال موسیو موریس پهاله :

Haşmetlü İtalya Kralı Hazretleri:

Kraliyetin Senato A'zâsı, İtalya Sefiri, İstanbul'da Fevkalâde Komiser, Saint Maurice et Lazare ve Couronne d'Italie nişânlarının Grand-Croix'sını hâiz Asâletlü Marki Camille Garroni;

Atina Fevkâlâde Murahhas ve Orta Elçisi, Saint Maurice ve Lazare nişânlarının Commandeur rütbesini ve Couronne d'Italie nişânının Grand Officier rütbesini hâiz Mösyö Jules César Montagna;

Haşmetlü Japonya İmparatoru Hazretleri:

Soleil Levant nişânının birinci rütbesini hâiz, Roma Fevkalâde Sefir-i Kebîr ve Murahhası Mösyö Kentaro Otchiai Jusammî;

Haşmetlü Yunanlılar Kralı Hazretleri:

Sâbık Hey'et-i Nuzzâr Reîsi, Sauveur nişânının Grand-Croix rütbesini hâiz Mösyö Eleftherios K. Vénisélos;

Londra Orta Elçisi, Sauveur nişânının Commandeur rütbesini hâiz Mösyö Démètre Caclamanoş;

Haşmetlü Romanya Kralı Hazretleri:

Orta Elçi Mösyö Constantin I. Dimandy,

Orta Elçi Mösyö Constantin Contzesco;

Haşmetlü Sırp-Hırvat-İsloven Kralı Hazretleri:

Bern'de Fevkalâde Murahhas ve Orta Elçi Mösyö Doktor Miloutine Yovanovitch;

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti:

Edirne Meb'ûsu, Umûr-ı Hâriciye Vekili İsmet Paşa,

Sinop Meb'ûsu, Umûr-ı Sıhhiye ve Mu'avenet-i İctimâ'îye Vekili Doktor Rıza Nur Bey,

Trabzon Meb'ûsu, Sâbık Vekil Hasan Bey;

hazerâtını ta'yîn etmişlerdir. Müşârunileyhim⁶ usûlüne muvâfık ve mu'teber tanınan salâhiyetnâmelerini ibrâzdan sonra âtîdeki mevâddı⁷ karârlaşdırmışlardır:

حشمتلو ایتالیا قرالی حضرتلری :

قرالیتک سناتو اعضاسی، ایتالیا سفیری، استانبولده فوق العاده قومیسر، سن موریس ولازار و قورون دیتالی نشانلرینک غران قروواسنی حائر اصالتلو مارکی فامیل غارونی،

آته فوق العاده مرخص واورته ایلیسی، سن موریس ولازار نشانلرینک قوماندور رتبهسنی و قورون دیتالی نشانک غران اوفیسیه رتبهسنی حائر موسیو ژول سزار مونتانیا :

حشمتلو ژاپونیا ایمپراطوری حضرتلری :

صوله لوان نشانک برنجی رتبهسنی حائر، روما فوق العاده، سفیر کبیر ومرخصی موسیو کتارو اوچیائی ژوزامی ؛

حشمتلو یونانلیلر قرالی حضرتلری :

سابق هیئت نظار رئیس، صوور نشانک غران قرووا رتبهسنی حائر موسیو آله فتریس ق. ونیزه لوس ؛

لوندرا اورتیه ایلیسی، صوور نشانک قوماندور رتبهسنی حائر موسیو دمه تر فلامانوس :

حشمتلو رومانیا قرالی حضرتلری :

اورته ایلی موسیو قسطنتین ئی . دیاماندی،

اورته ایلی موسیو قسطنتین قون سکو ؛

حشمتلو صرب - خروات - اسلووهن قرالی حضرتلری :

برنده فوق العاده مرخص واورته ایلی موسیو دوکتور میلوتین یوانوویچ ؛

تورکیا بویوک ملت مجلسی حکومتی :

ادرنه مبعوثی، امور خارجیه وکیلی عصمت پاشا،

سینوب مبعوثی، امور صبییه و معاونت اجتماعیه وکیلی دوکتور رضا نور بک،

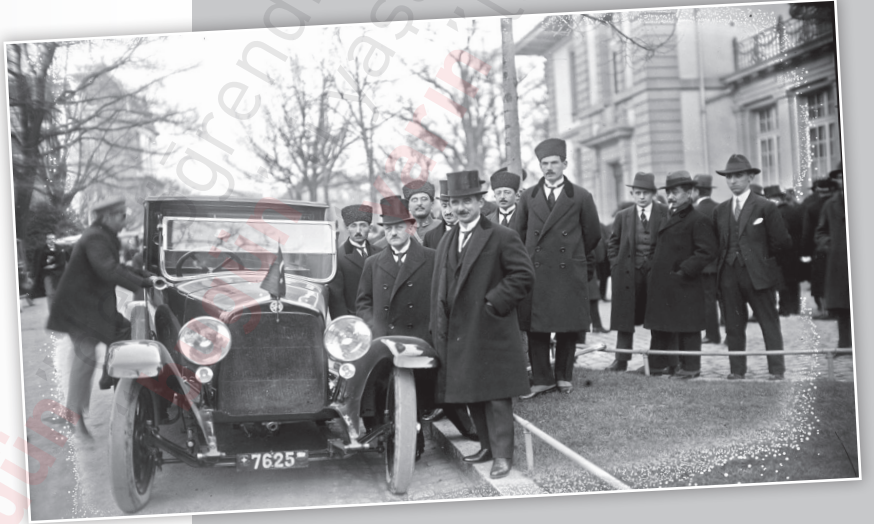
طرزون مبعوثی، سابق وکیل حسن بک :

حضراتی تمین ایشلردر . مشارالهم اصوله موافق و معتبر طاینان صلاحیتهلری ابرازدن صوکره آتیدهکی موادی قرارلاشدیرمشلردر :

⁶ Müşârunileyhim: İşaret edilen şahıslar

⁷ Mevâd: Maddeler

Fotoğraf Albümü

Açılış töreninden çıkan Türk heyeti

İkdam

Herkesin bilmesi için... 11 Temmuz 1923... 30 sayfa...

Herkesin bilmesi için... 11 Temmuz 1923... 30 sayfa...

İkdamın Nihayet Ezerim Milletimiz Sayesinde Şerhî ve Varlağı Bir Vahim Dönerse İçerik Aldığı. Dön Aftam Şerhî Vahimle Amemi Müzahîr İbâdî

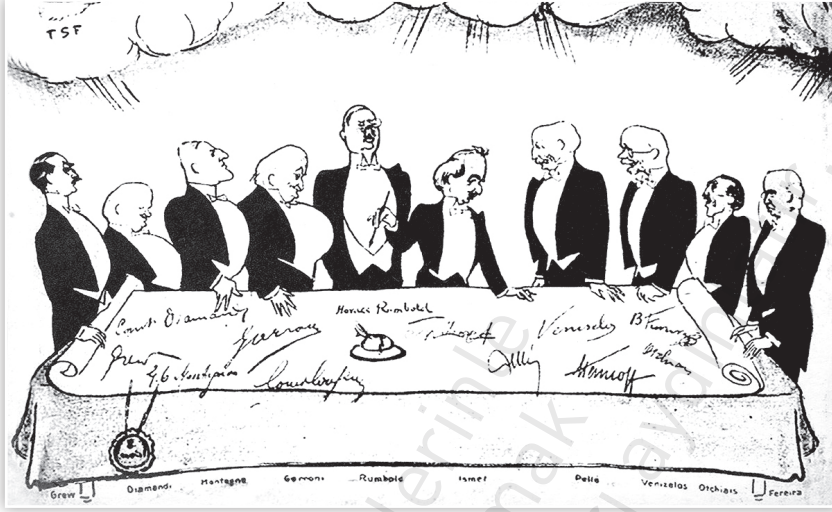
Birinci Lozane Konferansı 27. Kone Aftamında... Vahimle Amemi Müzahîr İbâdî... Şerhî Vahimle Amemi Müzahîr İbâdî...

Lozan 24 Saat 19.40. Müteberriz ve Vahimle Amemi Müzahîr İbâdî... Şerhî Vahimle Amemi Müzahîr İbâdî...

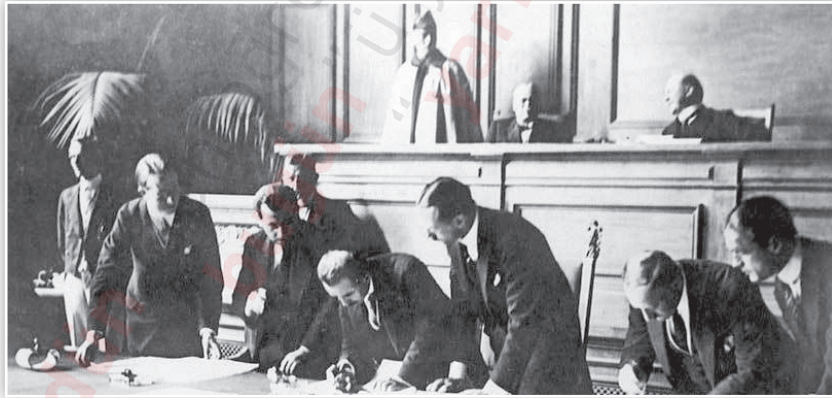
Salih İstiklal Müzahîr İbâdî... Şerhî Vahimle Amemi Müzahîr İbâdî...

Şerhî Vahimle Amemi Müzahîr İbâdî... Şerhî Vahimle Amemi Müzahîr İbâdî... Şerhî Vahimle Amemi Müzahîr İbâdî... Şerhî Vahimle Amemi Müzahîr İbâdî...

Lozan Sulh Muahedenâmesi'nin imzalandığı haber veren İkdam gazetesi 25 Temmuz 1339-1923

Derso ve Kelen'in Lozan Sulh Muâhedenâmesi'ni imzalayanları gösteren karikatürü (İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/lozan-antlasmasi> adresinden 15.06.2019 tarihinde erişildi.)

İsmet Paşa, Rıza Nur ve Hasan Saka Lozan Sulh Muâhedenâmesi'ni imzalarken (<https://antlasmalar.com/lozan-antlasmasi-ve-maddeleri/> adresinden 25.06.2019 tarihinde erişildi.)

Dizin

A

A. G. Armstrong Whitworth ve Şürekâsı Limited 280
 âbidât 142, 144, 146, 148
 âbideler 140, 142
 Adalar Denizi 56, 144, 168, 184
 Adliye Vekîli 274
 Afrika 126
 afv-ı umûmî 48, 258, 262, 312, 320, 330, 343
 afyon (uyuşturucu) 126, 214
 aksiz 216, 373
 Alman 88, 100, 102, 150
 Almanya 28, 68, 72, 92, 94, 96, 102, 136
 altın 28, 92, 112, 216, 240, 365
 Amerika 16, 172, 324, 326
 Anadolu 29, 62, 92, 94, 170, 250
 Anberler (Karadeniz'de) 184
 Arda (nehri) 56
 Arıburnu 142
 asâkir-i berriye ve bahriye 140, 148
 Astropalya (adası) 64
 Asya 62, 80, 84, 86

Atina Muâhedenâmesi (1913) 62
 Avrupa 32, 33, 76, 166, 170, 270, 274
 Avusturya 28, 68, 72, 88, 92, 96, 100, 102, 136

B

Bağdâd 90, 92
 Bahr-ı Sefid 58, 156, 164
 Bahr-ı Siyah 56, 162, 164, 172, 282, 324
 bahrî kabotaj 224
 Bakla Burnu 166
 Balkan Harbi/Savaşları/Muharebe-leri/Muharebâtı 27, 80, 82, 84, 86, 94, 98, 286
 Barrère 15, 324, 361
 Barcelona Konferansı (1921) 128
 Bartholomeu Ferreira 298, 328, 332
 Belçika 14, 16, 33, 35, 38, 48, 294, 296, 320, 324, 328, 330, 344
 Berlin 126, 228
 Berlin Sened-i Umûmîsi (1885) 126
 Bern 15, 16, 54, 126, 130, 158, 182, 194, 212, 228, 326, 328

Beynelmîl Adâlet Mahkeme-i Dâimesi 78, 120, 274
 Beyoğlu 170
 Boğazlar 14, 16, 25, 28, 30, 34, 35, 160, 164, 166, 168, 170, 172, 306, 320, 324
 Boğazlar Komisyonu 30, 162, 170, 172
 Bompard 15, 324
 Bosnaköy 132
 Bozcaada 25, 27, 34, 48, 64, 168, 310, 330, 344
 Bristol 328
 Britanya 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 52, 56, 58, 66, 78, 92, 94, 102, 142, 144, 146, 148, 152, 156, 172, 174, 180, 184, 192, 210, 260, 280, 302, 304, 316, 324, 330, 343, 344, 345, 371
 Brüksel Beyânnâmesi (1890) 126
 Bulgar 100, 102, 132, 184, 186, 363
 Bulgaristan 14, 16, 26, 28, 30, 35, 56, 68, 72, 80, 96, 102, 156, 158, 172, 180, 182, 184, 186, 324, 328, 350
 Bükreş Muâhedeşi (1913) 234

C

Caclamanos 15, 54, 152, 158, 176, 182, 188, 194, 206, 212, 230, 244, 254, 260, 262, 266, 288, 294, 312, 316, 320, 326, 332, 337, 350
 câmi' 236
 Cemiyet-i Akvâm 58, 76, 78, 80, 82, 120, 132, 136, 172, 174, 186, 240, 242, 260, 270
 Child 15, 326
 Contzesco 15, 54, 152, 158, 176, 182, 188, 194, 206, 212, 230, 260, 262, 288, 294, 320, 326, 332, 337, 364
 Curzon 13, 14, 18, 39, 324, 354, 357, 366

Ç

Çanakkale Boğazı 27, 30, 66, 160, 166, 302
 Çek-İslovakya 68
 Çörek köyü 56, 58

D

Darıca 170
 demiryolları 128, 130
 Dersaâdet 60, 118, 234
 Deutsche Bank 90, 92
 Devlet-i Osmâniye 84, 330, 345
 Dimandy 54, 158, 176, 182, 188, 194, 206, 212, 230, 288, 326
 dok 224
 donanma 22, 162, 168, 170, 174, 306
 Duka 326
 düvel-i âkide 68, 72, 96, 104, 150, 196, 198, 200, 202, 204, 212, 216, 218, 224, 226, 230, 280, 284, 286
 düvel-i mümziye 152, 186
 düvel-i müttefika 96, 98, 100, 302, 304
 Düyûn-ı Muvahhide 82, 90
 Düyûn-ı Umûmiye 22, 64, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 114, 242
 Düyûn-ı Umûmiye-i Osmâniye 64, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 114

E

ecnebî 22, 134, 136, 164, 216, 218, 230, 258
 Edirne 54, 132, 158, 182, 184, 194, 212, 328, 345, 346
 ehl-i hibre 122, 280, 282, 284, 374
 ekalliyet 74, 78
 ekseriyet-i ârâ 58, 132, 240, 374
 Emir Ali adası 168
 emvâl, hukûk ve menâfi' 96, 98, 100, 102, 200, 202, 286

emvâl-i gayr-ı menkûle 72, 98, 198, 238, 302
 emvâl-i menkûle 72, 100, 196, 198, 204, 236, 238, 240
 Eski İstanbul Burnu 168
 evkâf 76, 148, 150, 238
 evrâk-ı nakdiye 112, 214

F

fâiz 44, 86, 88, 108, 110
 Fas 70
 Fransa 13, 14, 15, 18, 19, 20, 26, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 52, 56, 58, 62, 70, 78, 102, 142, 144, 146, 148, 152, 156, 168, 172, 174, 176, 180, 184, 186, 192, 206, 210, 230, 244, 260, 280, 302, 316, 324, 330, 336, 343, 344, 345, 350
 Fransız 18, 26, 70, 90, 112, 302, 360, 361

G

Galata 170
 Garroni 15, 18, 54, 152, 156, 176, 180, 188, 192, 206, 210, 230, 260, 262, 288, 294, 304, 312, 316, 320, 326, 332, 336, 350, 367, 371
 gayr-i müslim 64, 76, 78, 204, 262
 Gelibolu şibh-i cezîresi 22, 166
 General Charpy 13
 General Harington 13
 General Mombelly 13
 Girit (adası) 266
 Grew 15, 328, 358
 gümrük 84, 126, 132, 186, 214, 216

H

hac 136

haciz 102, 302, 378
 harb 66, 94, 106, 108, 110, 114, 116, 118, 120, 138, 160, 162, 164, 166, 170, 172, 174, 252, 254, 260, 306, 373, 376
 harîk 114, 375
 harita 43, 60, 62, 166, 184
 Harki (Calki adası) 64
 Harmanlı 184
 Hasan (Saka) 16, 54, 152, 158, 176, 182, 188, 194, 206, 212, 230, 244, 246, 254, 260, 262, 270, 276, 288, 290, 294, 304, 306, 312, 320, 328, 332, 338, 348, 349, 358
 hastahâne 126, 160, 236
 Hayashi 15, 326, 363
 hazine-i evrâk 176, 186, 206, 230, 244
 Hazine-i Hâssa 94
 Hıfzıssıhha 136, 270
 Hicaz 136
 Hilafet 40
 Hilâl-i Ahmer 260
 hukûk 56, 64, 66, 74, 76, 78, 98, 100, 102, 110, 116, 118, 132, 134, 136, 148, 160, 162, 174, 192, 196, 200, 202, 204, 210, 236, 238, 240, 252, 260, 266, 274, 286, 312
 hükûmet-i muhtâre 204, 206, 228
 Hükûmet-i Osmâniye 92, 102, 280, 284, 286
 Hüseyin Avni Ulaş 13

I

Internationale Bank 90
 Irak 21, 27, 58, 304
 ırk 70, 74

İ

İbrice (İbridje) Burnu 184

ikâmet 110, 116, 166, 196, 234, 258, 266, 304
 İmroz (adası) 25, 27, 34, 48, 62, 64, 168, 310, 330, 344
 İngiliz 29, 214, 302, 350
 İngiltere 13, 14, 15, 18, 19, 27, 29, 30, 34, 38, 39, 40, 66, 92, 168, 336, 350
 inhisâr 216
 İran 58
 İsmet Paşa 13, 16, 39, 54, 158, 182, 194, 212, 328, 338, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 358, 359, 360, 361, 365, 366, 367
 İstanbul 13, 14, 15, 26, 27, 30, 31, 34, 39, 52, 54, 80, 106, 120, 124, 132, 134, 136, 148, 150, 156, 168, 170, 180, 192, 210, 242, 250, 252, 274, 302, 310, 324, 328
 İstanbul Meclis-i Âlî-i Sıhhiyesi 134
 İstanköy 64
 istihlâk 216, 220
 istikrâz 64, 82, 88, 202, 242, 375
 istimlâk 146, 198, 238
 İsviçre 13, 284, 350, 365, 372
 işgâl 100, 102, 144, 148, 150, 260, 302, 304, 344
 İtalya 13, 14, 15, 18, 19, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 52, 54, 56, 62, 64, 70, 78, 102, 142, 144, 146, 148, 152, 156, 168, 172, 174, 180, 184, 192, 210, 260, 280, 302, 316, 324, 326, 330, 336, 337, 343, 344, 345, 350, 362
 İtalyan 27, 70, 228, 302, 371
 İzmir 13, 39, 250, 252, 274, 345, 346

J

jandarma 62, 168
 Japon 152, 186, 363

Japonya 13, 14, 15, 29, 30, 31, 32, 35, 37, 38, 40, 52, 54, 56, 78, 110, 124, 152, 156, 158, 172, 174, 180, 182, 192, 210, 212, 316, 324, 326, 330, 337, 343, 344, 345, 350

K

kâğıt para 214
 Kalimnos (adası) 64
 kambiyo 96, 106, 214
 kapitülasyonlar 22, 25, 28, 68, 102, 202
 Karaağaç 25, 27, 34, 310, 330, 344
 Karabiga 168
 Karadeniz 27, 66, 156, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 184, 302
 Kastellorizo (Meis adası) 64
 Kavak 168
 Kazos (Casso adası) 64
 Kıbrıs (adası) 27, 66
 Kırkkilise 184
 kilise 236
 Kosukavak 184
 Köstence 92, 134
 kruvazör 162
 Kudüs 136
 Kuleliburgaz 132
 Kumbağı 168

L

Leros (adası) 64
 Libya 27, 66
 limanlar 126, 128, 150, 166, 242, 224
 Limni (adası) 62, 168
 Lipsos (adası) 64
 Lizbon 126
 Londra Konferansı (1914) 62
 Londra Muâhedenâmesi (1913) 62
 Lozan 9, 10, 11, 13, 14, 16, 18, 21, 23, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34,

35, 38, 39, 40, 41, 45, 48, 66, 138, 152, 176, 186, 206, 230, 244, 246, 254, 260, 262, 266, 270, 276, 288, 290, 294, 296, 298, 302, 304, 306, 312, 316, 320, 330, 332, 336, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 348, 349, 350, 351, 354, 355, 356, 358, 359, 360, 362, 363, 365, 369, 371

Lozan Muâhede (1913) 66

Lozan Sulh Muâhedenâmesi (1923) 9, 10, 11, 20, 25, 40, 41, 45, 339, 340, 341, 342, 343, 348, 349, 350, 356, 358, 359

M

M. Haab 13, 372
 Macar 88, 100, 102
 Macaristan 28, 68, 72, 96, 102, 136
 manastır 236
 Marmara Denizi 66, 160, 168, 170, 302
 Mâverâ-yı Ebhâr 52, 156, 180, 192, 206, 210, 228, 376
 Mdivani 16, 328
 Meclis 7, 10, 37, 40, 58, 76, 78, 80, 82, 86, 88, 92, 120, 132, 136, 174, 186, 240, 242, 260, 302, 341
 medfen 140, 146, 148, 376
 medrese 236
 Meherkoz 184
 Mekri Burnu 184
 mekteb 76, 236
 memâlik-i mahmiye 206, 228, 376
 Meriç (nehri) 26, 56, 58, 184, 310
 merkad 140, 142, 144, 146, 376
 mersâ 224
 mevâdd-ı kü'üliye 126, 214
 mevâdd-ı semmiye 214
 mevki-i mer'iyete vaz'ı 56, 58, 66, 70, 72, 80, 84, 86, 88, 92, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 112, 114, 116,

118, 120, 124, 128, 132, 184, 212, 214, 226, 228, 240, 266, 280, 282, 284, 286, 306, 316, 377

mezârlık 140, 142, 144, 146

mezheb 74

Mısır 27, 64, 66, 88, 136

Midilli (adası) 62

milliyet 74

Misiros (Nisyros adası) 64

mitralyöz 168

Mondros (Mütarekesi, 1918) 302

Montagna 15, 19, 54, 152, 156, 176, 182, 188, 192, 206, 210, 230, 260, 262, 288, 294, 304, 312, 316, 320, 326, 332, 337

Mont Benon Gazinosu 13, 39, 353, 370

Morphoff 16, 158, 176, 182, 188, 320, 328, 332

muâhede-i sulhiye 174, 230, 246, 258, 284, 286, 298, 302

Mudanya (Mütarekesi, 1922) 13, 26, 39, 304

muhâceret 234, 238

muhâcir 234, 236, 242

Muhtelit Hakem Mahkemesi 98, 100, 102, 104, 106, 108, 118, 120, 124, 148

mübâdele 64, 138, 150, 196, 234, 236, 238, 242, 246, 254, 266, 310

mülkiyet-i snâ'iyeye, edebiye veya bed'iyeye 114, 118

Müslümân 27, 31, 32, 74, 78, 234, 330
 müstemleke 206, 228

N

Neuilly Muâhede (1919) 186

Nikarya (adası) 62

Nintchieth 326

O

oktruva 216
 Ortodoks 31, 234
 Osmanlı Bankası 90
 Osmanlı Devleti 28, 29, 84, 86
 Osmanlı Hükûmeti 98, 130, 150, 302
 Osmanlı İmparatorluğu 48, 80, 82,
 94, 98, 118, 130, 148, 150, 280,
 290, 294, 296, 320
 Otchiai 15, 54, 152, 158, 176, 182,
 188, 192, 206, 212, 230, 260, 262,
 294, 312, 316, 320, 326, 332, 337,
 350, 363
 otomobiller 126

P

Papasköy 184
 Paris 15, 82, 126, 152, 174, 186, 206,
 226, 230, 326, 358
 Patmos (adası) 64
 Payitaht 170
 Pellé 15, 19, 52, 152, 156, 176, 180,
 188, 192, 206, 210, 230, 260, 262,
 288, 294, 304, 312, 316, 320, 324,
 332, 336, 350, 360, 361
 Peltzer 16, 296, 328, 332
 Piskopis (Tilos adası) 64
 poliçe 110, 112, 376
 polis 62, 148, 168, 186
 Portekiz 14, 16, 33, 35, 38, 48, 294,
 298, 320, 324, 328, 330, 344
 Prens adaları 170

R

Rakitch 15, 326
 Rakovsky 16, 328
 Régie Général des Chemins de
 Fer 282

resim (vergi) 72, 100, 116, 132, 146,
 162, 200, 216, 236, 378
 re'sü'l-mâl 82, 86, 378
 rihtum 144, 224
 Rıza Nur 13, 16, 23, 54, 152, 158,
 176, 182, 188, 194, 206, 212, 230,
 244, 246, 254, 260, 262, 270, 276,
 288, 290, 294, 304, 306, 312, 320,
 328, 332, 338, 348, 349, 350, 351,
 352, 358, 361, 366
 Rodos (adası) 27, 64
 Roma 15, 54, 126, 158, 182, 192,
 212, 326
 Romanya 14, 15, 28, 29, 30, 31, 32,
 33, 35, 52, 54, 56, 68, 100, 102,
 108, 134, 140, 142, 156, 158, 172,
 180, 182, 192, 194, 210, 212, 230,
 280, 324, 326, 337, 343, 344, 345,
 350, 364
 Rum 31, 48, 58, 64, 150, 234, 236,
 246, 266, 310, 330, 343
 Rumbold 14, 19, 52, 152, 156, 176,
 180, 188, 192, 206, 210, 230, 260,
 262, 288, 294, 304, 312, 316, 320,
 324, 332, 336, 349, 350, 371
 Rumeli demiryolu 82
 Rusya 14, 16, 26, 30, 72, 156, 158,
 172, 324, 328
 rüsum (vergiler) 84, 126, 160, 200,
 202, 214, 224, 270, 378

S

Sakız (adası) 62
 Salib-i Ahmer 260
 Saltanat 13, 39
 Samsun 282
 Saros körfezi 166
 sayd-ı mâhî 224
 sefine 94, 160, 162, 164, 166, 226, 378
 Semâdirek (adası) 168

Serbes Burnu 184
 Sevr (Muâhedes, 1920) 34, 48, 316
 seyr ü sefer 60, 74, 128, 160, 172
 Sıhhiye Vekili 270
 Sırp - Hırvat - İsviçre 48, 52, 54,
 56, 68, 100, 102, 156, 158, 172,
 180, 182, 192, 194, 210, 212, 230,
 280, 320, 324, 326
 sigorta 104, 110, 112, 114, 198, 200
 sikke 216, 240
 Sinop 16, 54, 158, 182, 194, 212, 328
 Sisam (adası) 62
 Sivas 282
 sivil mevkûfin 138, 140, 250, 260
 Skarpanto (adası) 64
 Sombeki (Simi adası) 64
 Spalaikovitç 15, 326
 Stamboulisky 328, 353, 363
 Stancioff 16, 158, 176, 182, 188, 320,
 328, 332, 350
 Sudan 27, 64
 sulh 56, 66, 72, 80, 92, 96, 102, 142,
 156, 160, 164, 170, 180, 184, 206,
 244, 252, 280, 282, 294, 302, 304,
 306, 310, 316, 377
 Suriye 21, 26, 58
 Süveyş Kanalı 126

Ş

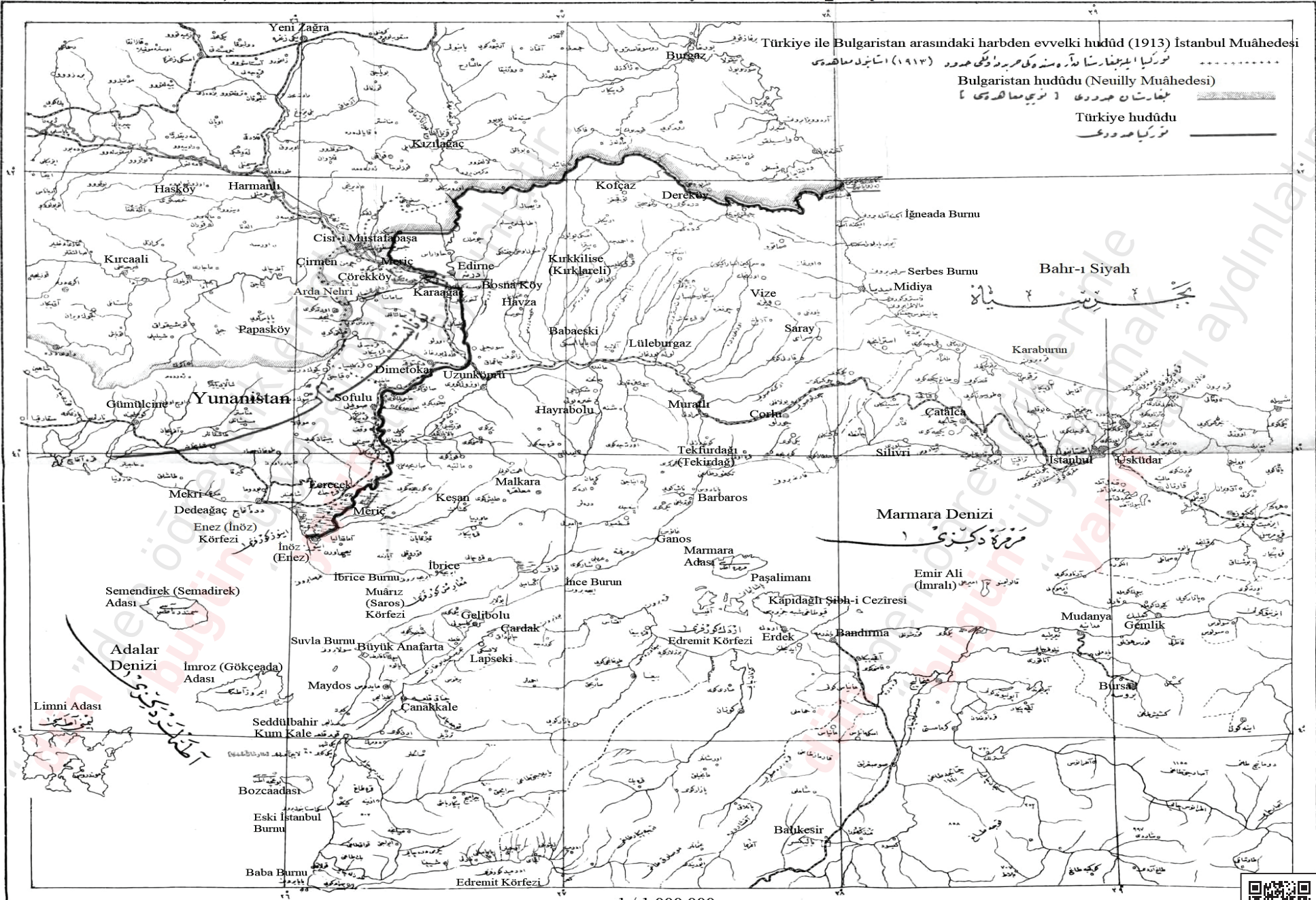
Şehremâneti 234
 şimendifer 90, 130, 132
 şirket 104, 112, 282, 286
 Şirket-i Şâhâne-i Osmaniye 280

T

tâbiyyet 66, 70, 72, 96, 160, 236,
 258, 288
 tahliye 48, 224, 246, 274, 302, 304

tahte'l-bahir 126, 162, 164, 168,
 170, 379
 taht-ı işgâl 64, 302
 taht-ı silâh 62, 170
 tarafeyn-i âliyyeyn-i âkideyn 66, 68,
 108, 122, 134, 138, 140, 148, 160,
 174, 242, 244
 tasdiknâmeler 152, 174, 186, 206, 230
 Tavşan adaları 27, 168
 tayyâre 62, 160, 162, 164, 166, 168
 tazmînât 104, 134, 136, 198, 282, 284
 Tchitcherine 16, 328, 370
 tekke 236
 telgraf 126, 158, 170, 182, 328
 ticâret 110, 216
 Todoroff 16, 328
 torpido 162
 Trablusgarb 66, 70, 228, 230
 Trabzon 16, 54, 158, 182, 194, 212, 328
 Trakya 14, 16, 19, 22, 25, 26, 27, 30,
 31, 34, 35, 48, 80, 180, 234, 250,
 316, 320, 330, 343
 Tuna 166
 Tunuslu 70
 Türk 16, 19, 26, 27, 31, 32, 34, 39,
 48, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72,
 74, 76, 78, 82, 86, 90, 92, 94, 98,
 100, 102, 106, 110, 112, 116, 128,
 134, 136, 140, 142, 144, 146, 148,
 150, 152, 160, 166, 168, 170, 172,
 174, 184, 186, 192, 194, 196, 200,
 202, 204, 214, 216, 222, 226, 234,
 236, 240, 246, 250, 252, 254, 258,
 260, 262, 270, 274, 280, 282, 284,
 286, 290, 302, 304, 306, 310, 330,
 343, 344, 351, 354, 356, 360, 367
 Türk Hükûmeti 60, 62, 70, 74, 76,
 78, 82, 86, 94, 128, 142, 144, 146,
 150, 160, 170, 172, 246, 252, 260,

- 262, 270, 274, 280, 282, 284, 290,
302, 304, 306, 310
- Türkiye 9, 13, 14, 15, 19, 25, 26, 27,
28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37,
38, 40, 41, 52, 54, 56, 58, 62, 64,
66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82,
84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 100,
102, 106, 110, 116, 118, 120, 124,
126, 128, 130, 132, 134, 136, 138,
142, 144, 146, 148, 150, 152, 156,
158, 160, 162, 164, 166, 168, 170,
174, 180, 182, 184, 186, 192, 194,
196, 198, 200, 202, 204, 206, 210,
212, 214, 216, 218, 224, 226, 228,
230, 234, 236, 238, 240, 242, 244,
250, 252, 258, 260, 262, 266, 270,
274, 280, 282, 284, 286, 294, 302,
304, 306, 310, 324, 328, 330, 338,
343, 344, 345, 350, 365
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)
9, 7, 13, 14, 16, 34, 39, 40, 41, 54,
106, 158, 182, 194, 212, 234, 244,
274, 284, 302, 310, 343, 344, 345
- Türk teba'ası 66, 70, 72, 74, 76, 78,
98, 100, 106, 110, 112, 116, 148,
192, 196, 200, 202, 234, 260
- tütün 90
- Ü**
- üserâ-yı harb 138, 140, 379
- Üsküdar 170
- V**
- vâridât 82, 84, 238, 242, 266, 379
- vaz'-ı yed 94, 302, 380
- vâziu'l-imzâ 68, 78, 82, 172, 174, 206,
228, 230, 250, 296, 298, 304, 306
- Vénisélos 15, 54, 152, 158, 176, 182,
188, 194, 206, 212, 230, 244, 254,
260, 262, 266, 288, 294, 312, 316,
320, 326, 332, 337, 357
- vergi 72, 82, 100, 146, 200, 224, 242,
374, 378, 379
- Versailles (Sulh Muâhedenâmesi,
1919) 28, 94, 150
- Vickers Limited 280
- Vorovsky 16, 328
- Y**
- Yovanovitch 15, 54, 158, 182, 194,
212, 326, 350
- Yunan 22, 29, 32, 34, 48, 62, 94,
100, 132, 142, 144, 146, 152, 170,
184, 186, 234, 250, 252, 254, 258,
262, 310, 330
- Yunan Hükümeti 62, 142, 144, 146,
250, 252, 254, 262, 310
- Yunanistan 14, 15, 25, 26, 27, 28,
29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 38, 40,
48, 52, 56, 58, 64, 68, 78, 92, 94,
100, 132, 138, 142, 146, 150, 152,
156, 170, 172, 180, 184, 186, 192,
210, 230, 234, 236, 238, 240, 242,
244, 250, 252, 258, 260, 262, 266,
280, 310, 316, 324, 326, 330, 337,
343, 344, 345, 350
- Yunan teba'ası 234
- Z**
- zirâ'at 104, 126, 218, 222

LOZAN

SULH MUÂHEDENÂMESİ

Osmanlıca Metin ve Çevirisi

Lozan Sulh Muâhedenâmesi imzalandığı günden başlayarak her dönemde tartışılarak günümüze kadar gelmiştir. Bu tartışmaların dün ve bugün olduğu gibi yarınlarda da devam edeceği muhakkaktır.

İsmet Paşa'nın Lozan'da konferansın inkıta devrinde gazetecilere yaptığı şu açıklamalar şayan-ı dikkattir:

“Şimdi olaylar hakkında hüküm vermeyi milletlerin vicdanına bırakıyorum. Eğer dünyada tek kimse çıkıp da bana, ‘Daha yapılacak fedakârlıklar vardı...’ ‘Şu kararı almalıydınız!’ diye bilirse onları yapmaya razı olurum. Ben fedakârlığı son haddine vardırımdım.

Toprak meselelerinin hepsi halledildi. Bu meselelerde kendi zararımıza ve müttefiklerin lehine kararlar aldık.

Azınlıklar meselesini müttefiklerin dilediği gibi hallettik.

Boğazların serbestliğini kabul ettik.

Adli kapitülasyonlar meselesinde anlaştık. Kapitülasyon rejiminin haksız olduğunu, kaldırılması lâzım geldiğini herkes teslim etti. Hâlbuki müttefikler, son zamana kadar bu kapitülasyonları şeklen kaldırarak, yerlerine yeni şartlar koymaya çalıştılar. Nihayet bu meselede de her akli başında insanın yeterli diye düşüneneceği bir hâl tarzını kabul ettik.

İktisadî meselelerde adil, meşru olan her şeyi kabul ettik. Biz namuslu borçlularız. Dünyânı Umumiye İdaresinin faaliyetinin devamına razı olduk. İktisadî ve malî meselelerden birçoğunu müttefiklerin lehine hallettik. Bu meselelerden birkaçı kalıyor. Bunları kabul etmedim.”

İşte bu açıklamalar ve muâhedenin muhtevası tartışmaların fitilini ateşleyen âmillerden bazıları olmuştur. Hâlen bu tartışmalar sürerken TBMM'nin kabul ettiği ilk baskısı Osmanlıca olan Lozan Sulh Muâhedenâmesinin metin ve çevirisini birlikte **ilk defa** siz değerli okuyuculara sunuyoruz.

Bununla birlikte tarafsız bir biçimde hazırladığımız bu kitapta kazançlarımızın ve (maddi-manevi) kayıplarımızın neler olduğunu siz değerli okuyucularımızın vicdanına bırakıyoruz.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-605-4635-76-4

9 786054 635764